

2. dimnik, ki sme biti tudi navaden dimovni odvod, presega najmenj višino strešnega slemena neposredno bližnjih hiš;

3. ostane kotel najmenj 3 m od vsake sosedne meje oddaljen.

Za postavljanje malih kotlov je treba odobrenja stavbinskega oblastva.

Za postavljanje kotličev, t. j. takšnih kotlov, katerih prostornina pri popolni napolnitvi do zakonite vodo-višinske marke ne preseza $0,5 m^3$, njih parni pritisek ne 4 atmosfere in njih kurilna ploskev ne $2,5 m^2$, veljajo predpisi obstoječi za napravo kurišč.

Isti ne potrebujejo posebnega stavbinskooblastvenega dovolila, vendar mora uporabitelj pred obratovanjem s takšnim kotlom to naznaniti stavbinskemu oblastvu, dokazavši pritrnilo hišnega lastnika, in kakor pri velikih in malih kotlih, pristojnemu parnokotelskemu komisarju, ter pri tem položiti prepis zakonitega certifikata o parnem pritisku, o čemer mu je izročiti potrdilo izvršenega naznanila.

(Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Navod o pridelovanju slame za pletenje.

Splošno.

Ker se za pletenje slamnatih kit večinoma uporablja samo pšenična slama, zato je v tem navodu, kadar je govorica o slami sploh, razumeti vselej pšenično slamo.

Pri pridelovanju slame je ravnati tako-le:

Nekoliko dni potem, ko se je osulo cvetje, se slama s koreninami vred poruje in v šopke poveže. Šopki naj bodo tolikšni, da jih je lahko z eno roko objeti. Te šopke je potem najpoprej prav dobro posušiti; med sušilom pa na nje ne sme priti niti dež, niti kaka druga moča. Suši se lahko na solncu ali tudi pod streho, n. pr. pod kozolcem ali na kakem drugem pripravnem prostoru.

Kadar so šopki suhi, se denejo na kup nekoliko oblože in najmanj 6 do 8 dni tako puste. Tako zloženi pa lahko ostanejo tudi veliko dalje časa, celo več tednov ali mesecev, to pa samo tedaj brez kvare, če so bili do dobra suhi, in če tudi med tem časom ni nobena mokrota prišla do njih.

Ko so se šopki dovolj uležali, se na ravno pokošnem travniku ali na pašniku prav na redko razgrnejo, tako nekako, kakor se razgane pahljaja. Tako razgrnjeni naj leže tri dni in tri noči. Tretji dan se obrnejo, da pride spodnja stran na vrh, in tako naj ostanejo zopet en dan in eno noč. Ko so se od zadnje rose posušili, je vse delo opravljeno.

Podrobno.

Pšenično slamo je zato tako zgodaj porovati, da se ne primejo stebel temni madeži. Ko namreč

pšenica dozoreva, se delajo po največ stebelcih bleđi madeži. Ti madeži pozneje počrne, in z nobeno rečjo jih ni moči odpraviti. Taka madežasta slama je tudi mnogo manj vredna.

Toda tudi prezgodaj ruvati slamo, ni dobro, ker je steblo pri kolencu še premehko; zato se pri sušenju skrči in ga gre precej v izgubo. Da se kolikor mogoče natančno določi, kedaj je pravi čas ruvati pšenico, je treba za pletenje odmenjeno stebelce, to je oni del stebelca, kateri sega od glasu pa do prvega kolenca, samo iz zavitka potegniti in je na tistem mestu poskusiti, je li mehko ali trdo. Če je ondi zadosti trdo ter se torej ni bati, da bi se pri sušenju skrčilo, tedaj začneš lahko takoj ruvati. V obče je čas za to nekaj dni potem, ko se je cvetje osulo.

Vzrok, zakaj je ruvati slamo s koreninami vred, je ta, ker se šopki brez korenin nikakor ne morejo tako trdno povezati, da ne bi se poizgubilo precej stebelc, kadar so že suhi in se sem in tja prenašajo. Vezati je zategadelj dovolj trdno in blizu korenin. Za vezilo je dobra stara slama, v vodi namočena. Tudi ravno izravana stebelca služijo, ali motvoz ali kje kako drugo trdno vezivo. Pripravna bi bila tudi kaka trdna trava, na pr. tako zvana „trda trava“.

Boljše je, da se napravijo šopki bolj majhni, k večjemu tako veliki, da jih je moči z eno roko obseči. Prst, katera se še drži korenin, je dobro otepsti.

Sedaj pride sušilo. Ves ta čas ne sme priti na šopke nikakršna mokrota, oziroma rosa ali dež. Dobro je torej, če se pšenica poruje takoj dopoldne kakega lepega dne, da poleži slama do večera na njivi in se že takoj prvi dan precej posusi. Šopki se potem neso vsak dan ob lepem vremenu na solnce in zvečer, predno prične padati rosa, ali če se pripravlja k dežju, zopet pod streho. Tako se ravna toliko časa, da je vse popolnoma suho. Šopki pa se posuše tudi na ta način, da se razobesijo takoj od začetka pod kozolcem ali na kakem drugem pripravnem kraju. Paziti je na to, da visi klasje naravnost navzdol, a ne morda po črez, ker tako se lahko stebelca skrive. Za to sušilo je pač treba dalje časa, prihraniš pa si dela, ker šopki lahko vise pod streho, kolikor časa hočeš, in jih ni treba tja in sem prenašati, da se dovolj posuše.

Kadar so suhi, se šopki lepo zložijo na kup; klasje bodi obrnjeno na znotraj, korenine na zunaj, stebelca pa morajo vedno lepo ravno ležati. Tako ostanejo šopki najmanj 6 do 8 dni. Če potem ne utegneš slame še dalje obravnavati, ali če hočeš iz katerega koli vzroka počakati, ostanejo šopki lahko še na kupu. Gledati pa je na to, da se ne zmočijo in da se slama vzpričo tega ne ugreje in ne plesni. To bi bilo zelo napačno in bi lahko slamo do cela pokvarilo. Posebno je paziti, da niso mokra tla, kamor se polože šopki, da ne postanejo vlažni. Če je precej velik kup slame, je treba večkrat pogledati in ga od vseh strani preiskati, tu in tam izvleči kak šopek

ter si ga ogledati, če ni začel plesniti, ali če ne diši po plesnobi. Ako je kje kaj sumljivega, se mora kup takoj razdreti in šopke takoj na solnce in na zrak znositi, da se popolnoma posuše.

Če si kakor koli primoran, če ne zadosti suho slamo na kup dejati, tedaj napravi kolikor mogoče majhne in prav redke kupce, da more od vseh strani zrak do njih, pri prvi priložnosti pa jih zopet znosi na solnce. V tem oziru bodi sosebnostno skrben, ker že ena noč včasih zadostuje, da postane slama manj vredna. Če je dovolj suha, potem se ni treba nič bati, ker postane toliko lepša, ko leži.

Doslej je slama še vedno temnozelene barve, sedaj pa jo je treba beliti. V ta namen se prineso šopki kak lep dan zgodaj zjutraj na ravno pokošen travnik in se tukaj prav na redko razgrnejo, tako nekako, kakor se razgrne pahljača. Stebelca pa ne smejo ležati druga nad drugim, ampak če le mogoče vsako samo za se. Seveda velja to samo za prednji del stebela, pri koreninah morajo šopki vedno biti zavezani. Nočna rosa in solnčni svit belita slamo. Slama naj tako leži tri dni in tri noči nepretrgoma. Tretji dan, takoj ko je suha, se šopki obrnejo, da pride spodnja stran na vrh, in potem naj se še enkrat orose. Ko se je ta dan slama posušila, je dobeljena in se spravi pod streho.

Pri beljenju je najbolj na to paziti, da slama ne postane rumena. Da se zabrani, je tako-le ravnati. Za beljenje naj se izbere tak čas, ko kaže za štiri dni lepo vreme. Slama naj se zlasti ne dene na kak travnik, kjer je dolga trava, ampak trava bodi kolikor mogoče kratka in gosta. Kak pašnik, posebno če je gričast in prisojen, je najpripravnejši za to. Prstena tla niso ugodna, n. pr. strnišče, zaradi tega, ker deževne kaplje lahko privzdignejo prst, katera se oprime slame in jo napravi madežasto. Na čistem produ ob vodi je tudi pripravno beliti. Gledati je, sploh na to, da se slama vselej, kadar jo zmoči rosa ali dež, kakor hitro mogoče zopet posuši; slama postane namreč rumena le od tega, če je za en pot predolgo na moči. Malo dežja, takoj za njim pa solnce, to je koristno za beljenje in je pospešuje. Dolgo deževje ali če se slama več dni ne posuši, škoduje slami; in sicer prve dni manj, zadnje dni to je proti koncu beljenja pa bolj. — Po večjem deževju je torej gledati na to, da se slama kakor hitro mogoče posuši; zato se mora brez ozira na druge okolnosti enkrat ali večkrat obrniti, posebno če še na dalje kaže dež.

Če je treba le še malo časa, da se popolnoma ubeli slama, n. pr. samo en dan še, in kaže hud dež, jo je vsekakor spraviti pod streho in jo morebiti pozneje o priliki še dati na belilo. Če je torej treba šopke pri lepem vremenu samo enkrat obrniti, se lahko primeri, da jih je ob deževju iz navedenih vzrokov dvakrat, trikrat ali pa še večkrat obrniti. V

takih slučajih se tudi za beljenje namesto 4 dni potrebuje 5 do 6 dni. Sploh se ravna ta doba po večji ali manjši množini rose, katera pade po noči. Pomniti pa je, da se slama lepše obeli, če se obravnava ob manjši rosi, za to pa eden ali dva dni dalje časa. Ako je torej na izbiro prostora za belilo, izberi s kratko in gosto travo obraščen grič, kateri je proti solncu nagnjen. Ako je trava previsoka, jo je dobro prej pokositi.

Zelo je paziti tudi na to, da se slama preveč ne ubeli. To bi bilo v nekaterih slučajih jako napačno in bi lahko slamo storilo mnogo manj vredno, ali jo celo popolnoma izkazalo. Ni težko spoznati, če se predolgo beli, ker tedaj začne postajati slama sivkasta ali pa pepelnata; če se pa prav beli, je pa svetla in belorumena. Pomniti je, da je veliko boljše, ako se slama premalo, nego preveč beli.

Nekaj o umnem pridelovanju slame.

V naših krajih ni dosedaj še nihče poskusil pridelovati pšenične slame, kakršna je samo za pletenje. Zato naj povemo, kako po drugod, n. pr. na Laškem ravnajo. Prav tako bo najbrže tudi pri nas pridelovati slamo; če bo kaj drugače ukreniti, to se pokaže sčasoma.

Najprej je dognati, katero seme je najboljše za pšenično slamo, ker vsaka ni pripravna za pletenje. Vrsta, ki najbolj sodi za to, mora biti taka-le: Pšenica imej le majhno, drobno belo klasje; zrnje bodi zelo redko, a prav tikoma, Rese naj bodo majhne, kratke in belkaste. Stebelca morajo biti vsa enako debela zlasti sprednji del, tako imenovani pletič, ne bodi na konceh drobnejši kakor na sredi. Najboljša utegne biti tista vrsta, ki se ji pravi „bela résnica“. Pšenica, ki nima resastega klasja, je najmanj prikladna za pletenje. Tudi ne priporočamo pšenice, ki dela prav velike klase rdečkaste barve in z dolgimi resami.

Enako skrbno, kakor seme, je izbrati tudi pravo njivo za setev. Njiva bodi bolj plitva, precej pusta, spodaj kamenita; najboljše je, če leži na prisojnim griču. Solnce jo mora obsevati ves dan. Gnojiti je ne smeš. Za setev je vzeti semena skoraj trikrat toliko kakor navadnega, to pa tedaj, kadar hočeš pridelati fino slamo, kakršne največ žele. Primeri pa se tudi, da včasih bolj zahtevajo debelo, grobo slamo kakor fino; tedaj pa sej na njivo, ki je globoka in mastna, pa tudi pognoji, kolikor je treba. V tem slučaju moraš prav na redko sejati, ker po taki setvi so stebelca sosebnostno močna, debela. Tudi menjava njive je važna. Če seješ več let zaporedoma vedno na isti njivi pšenico, bodo stebelca nazadnje silno tenka. Ako pa premeniš njivo, boš vselej prvo leto pridelal debelo slamo.

Iz tega je razvidno, da je popolnoma od nas odvisno, če se ravnamo po povedanih pravilih, da pridelamo ali tanko ali debelo slamo.